

I posisjon som praktiske samfunnsbyggere

Taler

Trygve Bratteli

Dato

21 mars 1971

Sted

Samfunnssalen, Oslo

Omstendigheter

Tale på Arbeiderpartiets landskvinnekonferanse

- 1 Jeg hilser Landskvinnekonferansen fra partiet. Denne konferansen kommer sammen i en interessant politisk situasjon. Den borgerlige koalisjonen vi har hatt i mere enn fem år, har nå gått inn i sin naturlige oppløsning. Dette kommer for oss ikke uventet. Vi kunne imidlertid ikke på forhånd vite noe sikkert om
- 5 tidspunktet da dette ville skje, og enda mindre kunne vi forutse de former oppløsningen skulle ta i den slutfase vi nettopp har gjennomlevet.

Så har da Arbeiderpartiet igjen dannet regjering. Jeg er glad for den nøkternhet jeg synes vi har møtt i hele arbeiderbevegelsen under den siste politiske krise.

- 10 Alle er klar over at dette er en regjeringsdannelse av annet slag enn det som kunne følge umiddelbart etter en valgseier og en ny sammensetning av Stortinget. Det er ikke noen solskinnspromenade vi nå går ut på. Imidlertid: En sosialistisk bevegelse vinner styrke ved å løse vanskelige oppgaver. Det er den prøve vi er stilt på, når Arbeiderpartiet nå ble kalt til å danne regjering.

- 15 Vi bør alltid prøve å se den sosialistiske bevegelse i langt perspektiv. Medgang og motgang vil veksle. Rundt i verden har mange politiske døgnfluer dukket opp, dominert et tidsavsnitt, og forsvunnet ut i glemsel - i den tid Arbeiderpartiet har utført sitt langsiktige og systematiske virke i det norske samfunnet.

- 20 Med dette mener jeg langt fra å si at vi nå skal innrette oss som om vi har god tid. Jeg mener bare å understreke at vi aldri må stirre oss blinde på kortsiktige taktiske sider ved en politisk situasjon. Vi har overtatt regjeringen for å gjøre nyttig arbeide for de brede folkegrupper i vårt land. Vi ber disse store
- 25 folkegrupper om hjelp og støtte for å få arbeidet gjort. Vi er ganske klar over at denne regjering er uten parlamentarisk livsforsikring i Stortingets nåværende sammensetning. Det er imidlertid mange forstandige mennesker i Stortinget -

også i de andre gruppene. Vi går til arbeidet med friskt mot.

30

Denne regjering er en arbeidsregjering og ikke et forretningsministerium. Det ligger så mange oppgaver foran oss, at vi kan sette i gang virksomheten uten å lete etter noen form for politisk spill. Det siste har kanskje det norske folk nå hatt mer enn nok av for en stund!

35

Under alle skiftende forhold har arbeiderbevegelsen vært innstilt på å kjempe for sin innflytelse, stadig i aktivitet for å skaffe de brede folkegrupper deres rettmessige plass i samfunnet. En demokratisk arbeiderbevegelse har blant annet det trekk at den aktiviserer praktiske mennesker. Vi kan sprengte demninger når det trengs. Men best utfoldes kreftene når vår bevegelse er i posisjon som praktiske samfunnsbyggere, som samfunnsomformere i den praktiske virkelighet som omgir oss.

40

I dag vet vi ikke noe om denne regjeringens levetid. Likevel vil vi planlegge virksomheten med sikte på i første omgang tiden fram til stortingsvalget i 1973.

45

Vi har gode retningslinjer i Arbeiderpartiets arbeidsprogram for denne perioden, inklusive 100-dagers programmet og våre planskisser for Vestlandet og Nord-Norge.

50

Verden er i dag én. Litt uvanlige brytninger i et land og et regjeringsskifte vekker oppmerksomhet mange steder. Et lite land som vil leve i frihet og fred, må derfor alltid legge stor vekt på åpenhet og klarhet i forholdet til omverdenen. Det gjelder forholdet til alle naboland omkring oss. Og det gjelder fjernere land, særlig land vi alltid har livlig kontakt med, men også alle andre.

55

Jeg skal ikke gå detaljert inn på dette i dette åpningsmøte. Noen hovedpunkter er verd å nevne.

60

Som nasjon er Norge trofast mot sine venner og som nasjon har vi ikke noen uvenner.

Vår historie og vår geografiske beliggenhet har plassert oss i et nært samarbeide med Vest-Europa og Nord-Amerika. Vi er selv en del av dette område. Dette er et fundament i grunnlaget for hele vår nasjonale tilværelse. Her har vi gamle vennskap som skal holdes vedlike.

65

Som vi er kritiske til mange forhold i vårt eget land, er vi imidlertid også kritiske
70 til mange forhold innenfor det som kalles det vestlige område, og til enkelte
trekk i forholdet mellom det vestlige område og omverden. En slik sund kritisk
holdning er en forutsetning for å kvitte seg med tilstander som ikke er verd å
bevare, og for å bygge ut vennskap basert på oppriktighet og varighet. Verden er
75 i dag preget av enkelte nedarvede konflikter som folkemassene med stigende
utålmodighet venter en avslutning på. Dette bestemmer vår holdning til slike
fenomener som gammeldags kolonipolitikk, "hvit" rasediskriminering, politiske
diktaturer av enhver farve, presset på en del østland, og den ulykksalige
konflikten i Indo-China. Det er ikke uvennlig mot noen av våre venner om vårt
folk med utålmodighet ønsker å medvirke til å bringe slike ulykkelige forhold til
80 en ende. Og til veis ende kommer konflikter av den nåværende type bare om det
overlates til de fjerne folkeslag å styre seg selv - uansett hvilke styreformer de
deretter velger.

Til våre naboer i Øst-Europa er vi interessert i mere enn et korrekt forhold. Vi er
85 interessert i et fredelig samarbeide med alle disse nasjoner, et samarbeide basert
på vennskap og gjensidig respekt, og på at hvert land - stort eller lite - selv kan
bestemme sin samfunnsform og sin fremtid.

Av flere grunner må vi nå legge vekt på en bred saklig behandling av de mange
90 spørsmål som har sammenheng med Norges forhandlinger med Det europeiske
Felleskap.

Dessverre var den nå avgåtte regjering lite i stand til å behandle denne saken. Det
venter her et stort arbeide for at alle interesserte i vårt land skal bli tilstrekkelig
95 informert om denne kompliserte saken.

Samtidig går så mange historier over landet. Var halvparten av dem riktige, er
det ikke å undres over at mange mennesker blir tvilrådige.

Regjeringen vil på grunnlag av Stortingets vedtak slutføre forhandlingene med
100 Det europeiske Fellesskap. Det er viktig at alle spørsmål i denne sammenheng
blir ordentlig gjennomarbeidet, og at alle opplysninger blir lagt fram for
Storting og folk. Regjeringen må selv bidra med materiell som gir folk saklig og
allsidig informasjon. Det må være et vel informert folk som i sin tid skal være
105 med å ta standpunkt til denne saken.

Arbeiderbevegelsen vil vurdere markedssaken i lys av de samme mål som vi har utformet i våre programmer, og som vi går inn for i vårt eget land.

110

For oss er det særlig viktig også her å sikre en utvikling som legger avgjørende vekt på kravet om gode og trygge kår for de store folkegrupper, lønnstakere, jordbrukere og fiskere.

115 Så får vi da se om Storbritannia finner en ordning med Fellesskapet, om andre land følger med, om EFTA går i oppløsning, og hva resultatet blir av våre egne forhandlinger.

120 Da er tiden kommet til å foreta en endelig vurdering og en avgjørelse. Det er så forutsatt at det i tilfelle holdes en rådgivende folkeavstemning før Stortinget gjør sitt endelige vedtak.

Det er denne forhandlingslinje og avklaringslinje vi nå bør samle oss om i denne saken.

125

Denne konferansen er en påminnelse om at mange kvinner arbeider trofast og aktivt i den sosialistiske bevegelse. Vi minnes samtidig om noe annet: At det går altfor sent med å sikre kvinnen sin rettmessige plass både i vårt samfunn og i vår egen bevegelse.

130

Det er noen som har sagt at det er altfor lite med én kvinne når Arbeiderpartiet danner en regjering. Og om det er det bare å si at denne kritikken er helt rett!

135 Jeg skal ikke nå prøve å analysere hvorfor en stadig på ny kommer til et slikt resultat. Hvis det var så at det skyldtes prinsipiell uvilje fra mennene, ville saken være enkel. Dessverre er den ikke så enkel. En kunne fristes til å si: Tvert imot! Kvinnenes representasjon strander på en bølge av prinsipiell velvilje.

140 I hele den brede demokratiaksjonen som nå er under utvikling, er dette et sentralt problem. Sakte -ja, så sakte! - skjer det noen bedring. Men ennå lever vi i altfor sterk grad i et mannfolksamfunn. Må også denne konferansen gi noe bidrag til å rette på det forhold.

Etter generasjoners erfaringer hjemme og ute har vi valgt å basere vårt arbeide på

den demokratiske sosialismens prinsipper: Det er et prinsippielt valg med langtrekkende konsekvenser. En av dem er plikten til å vise at et demokratisk samfunn til enhver tid kan gjennomføre den omforming og de nydannelser, som tiden er moden for og folket krever.

150

Demokratisk sosialisme betyr en politikk av samfunnsomformende reformer gjennomført i tilstrekkelig tempo til å vise at dette er en farbar veg inn i en bedre framtid. Det er denne utfordring vi står overfor. Det er med denne grunnholdning vi skal gå til de store oppgaver i økonomi og arbeidsliv, i utdanning og kultur, i en ny sosialpolitikk, i hverdagens demokrati, i naturvern og miljøforming.

155

I min ungdom sang vi om et samfunn med "plass for alle som vil". Dette er i dag et hovedkrav til all samfunnsplanlegging og samfunnsforming.

160

Vår oppgave er ikke å lage et elite-samfunn, for de veltilpassede og velutstyrte alene.

Det blir stadig mere klart at et godt samfunn må gi muligheter for alle slags mennesker. Alle evner og alle grader av menneskelig utrustning skal kunne utfolde seg til eget og samfunnets beste.

165

Det er ikke verken mulig eller ønskelig å lage standardmennesker og putte dem inn i en ensartet teknisk form. Det er variasjonene som preger den levende menneskeslekt. Slik har det vært og slik vil det bli. Denne realitet er det fundament samfunnet skal formes etter. Det er det lange siktepunkt for alt vårt virke.

170

De nærmeste uker og måneder vil stille arbeiderbevegelsen på en sterk prøve. Vi har vennet oss til å gjøre det best mulige ut av en tilværelse i opposisjon. - Nå skal vi ta fatt på en periode med mindretallsregjering. Den vil søke saklig samarbeide med Stortinget og med organisasjonene. Men framfor alt vil denne regjering trenge støtte og hjelp ute i folket. Vår styreform skal være det opplyste folkestyre. Den nye situasjon må for all del ikke føre til noen avslapping i organisasjonene. Den brede aktivitet og innsatsvilje vil være enda mere nødvendig nå enn før.

175

180

Dere har valgt forbrukeren som innfallsport til programarbeidet på denne

185 konferansen. Dere har valgt å se samfunnet fra menneskets utgangspunkt, for
derfra å forme kravene til maskinene, teknikken, økonomien. Det er en nyttig
innfallsport, og jeg ønsker dere lykke til.

190

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/i-posisjon-som-praktiske-samfunnsbyggere>

195

200

205

210

215

220